

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 103/2023-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou URBÁNI & Partners, s. r. o., Skuteckého 17, Banská Bystrica, proti postupu a uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 1Tpo/60/2022-87 z 27. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 1Tpo/60/2022-87 z 27. októbra 2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu zaručené čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa na osobnú slobodu zaručené čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 1Tpo/60/2022-87 z 27. októbra 2022 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Žiline **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **494,17 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. januára 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného v čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1Tpo/60/2022-87 z 27. októbra 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Žiada aj priznanie náhrady trov konania.
2. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa uznesením č. k. III. ÚS 103/2023-20 z 2. marca 2023 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Skutkové východiská

3. Uznesením vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, odboru Stred, Banská Bystrica vedeným pod ČVS: PPZ-66/NKA-ST2-2020 z 29. septembra 2022 bolo sťažovateľovi podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1 a 2 písm. c) a ods. 3 písm. b) Trestného zákona v súbehu so zločinom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 a 3 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom v predmetnom uznesení.

4. Uznesením Okresného súdu v Žiline (ďalej len „okresný súd“) č. k. 36Tp/46/2022-15 z 2. októbra 2022 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pričom väzba nebola podľa § 80 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku nahradená písomným sľubom ani dohľadom probačného a mediáčného úradníka.

5. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá ako nedôvodná.

III.

Argumentácia sťažovateľa

6. Porušenie svojich označených práv sťažovateľ odôvodňuje v podstate nedostatkom odôvodnenia napadnutého uznesenia. Všeobecné súdy sa nedostatočne vysporiadali s dôvodnosťou a nevyhnutnosťou väzby. Návrh prokurátora neuvádzal nijaké konkrétne okolnosti, preto došlo k porušeniu zásady rovnosti zbraní, zásady kontradiktórnosti konania a práva na spravodlivý proces, a to o to výraznejšie, že sťažovateľ bol obvinený a vzatý do väzby ako netrestaná osoba za situácie, kde voči nemu vypovedá len jeden tzv. „kajúcnik“ (Vrt'o).

7. Krajský súd sa vo vzťahu k sťažovateľovi obmedzil na všeobecné konštatovanie o tom, že dôvodné podozrenie zo spáchania trestnej činnosti v danej veci existuje, a uviedol, že skutok sa stal a je trestným činom. Sťažovateľ podotýka, že nepopiera to, že skutok sa stal a je trestným činom, ale nesúhlasí s tým, že ho spáchal.

8. Sťažovateľ je názoru, že obava z pokračovania v trestnej činnosti dávanej mu za vinu je nekonkrétna, pretože je odôvodnená len všeobecnými, hypotetickými a nepodloženými tvrdeniami. V dôsledku toho sa proti dôvodom väzobného stíhania nemohol nijako brániť. V neprospech dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku svedčí viacero okolností. Od spáchania skutku uplynulo vyše tri a pol roka, pričom sťažovateľ za ten čas žije riadnym spôsobom života. Dosiaľ bol netrestaný, nepácha trestnú činnosť, čo vyvracia obavu z ďalšieho pokračovania v trestnej činnosti. Ďalej sťažovateľ poukazuje, že jeho spoločníci v údajnej trestnej činnosti sú toho času vo výkone trestu odňatia slobody, takže obava z pokračovania trestnej činnosti, ktorá sa mu dáva za vinu, nie je namieste. Skutková veta obmedzuje vec na presný časový úsek (jedna záležitosť), nejde o pokračovací trestný čin.

IV.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

9. Krajský súd uviedol, že v napadnutom uznesení sa zaoberal formálnymi aj materiálnymi podmienkami väzby, pričom podrobne rozviedol argumentáciu, na základe akých dôvodov bolo založené podozrenie voči sťažovateľovi. Súdny uviedli konkrétne skutočnosti, ktoré u sťažovateľa založili dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, v čom identifikovali riziko pokračovania v trestnej činnosti a tiež zodpovedným spôsobom odôvodnili, z akých dôvodov v aktuálnej fáze trestného stíhania nedošlo k nahradeniu väzby. Dôkazná situácia sa vo vzťahu k sťažovateľovi posilnila s poukazom na závery znaleckého posudku z odboru antropológie, z ktorých vyplýva, že na záznamoch z miesta činu je s vysokou pravdepodobnosťou zachytený práve sťažovateľ. Krajský súd uviedol, že argumentácia uvedená v ústavnej sťažnosti je rovnaká ako dôvodové línie v sťažnosti podanej podľa Trestného poriadku proti uzneseniu okresného súdu.

10. Krajský súd navrhuje ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

11. Ústavný súd zaslal vyjadrenie krajského súdu sťažovateľovi s možnosťou zaujať k nemu stanovisko. Sťažovateľ sa v ústavných súdom ustanovenej lehote nevyjadril.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je nedostatok odôvodnenia napadnutého uznesenia. Podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd nevysporiadal s kľúčovými argumentmi, ktoré formuloval v sťažnosti voči uzneseniu okresného súdu a ktoré smerujú k spochybneniu dôvodnosti jeho väzby.

13. Väzba je jeden z najzávažnejších zásahov do osobnej slobody a práv obvineného (m. m. napr. III. ÚS 26/01, III. ÚS 33/2021, III. ÚS 581/2021). Ústavný súd už vo viacerých rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (m. m. napr. I. ÚS 147/09, II. ÚS 94/2012, III. ÚS 33/2021, III. ÚS 581/2021).

14. V týchto súvislostiach ústavný súd zdôrazňuje, že zákonnosť väzby musí byť riešená nielen s poukazom na konkrétne ustanovenia Trestného poriadku, ale aj na znenie dohovoru, všeobecné zásady v ňom obsiahnuté a tiež na účel obmedzení, ktoré pripúšťa čl. 5 dohovoru. V zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru je osoba vo väzbe oprávnená na preskúmanie procesných a hmotných podmienok, ktoré sú podstatné pre „zákonnosť“ tejto väzby v zmysle dohovoru [napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Brogan and Others v. Anglicko, séria A, č. 154-B, bod 65; a rozsudok ESLP vo veci Jecius v. Litva, bod 100; m. m. napr. III. ÚS 581/2021].

15. Na vzatie obvineného do väzby musí okrem iného existovať aj tzv. dvojitý materiálny predpoklad vzatia do väzby, a to (i) dôvodnosť obvinenia a (ii) dôvodnosť väzby (m. m. napr. III. ÚS 29/2015, III. ÚS 356/2018, III. ÚS 33/2021, III. ÚS 581/2021, IV. ÚS 254/2020).

16. Pokiaľ ide o dôvodnosť obvinenia (materiálnu podmienku vzatia do väzby), ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť, že pri porušení čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru sa v súlade s judikatúrou ESLP uznáva, že „dôvodné podozrenie“ („*reasonable suspicion*“) treba považovať za dôležitú súčasť záruk každého proti jeho svojvoľnému zatknutiu alebo väzbe.

Dôvodné podozrenie predpokladá existenciu faktov alebo informácií, ktoré by objektívnemu pozorovateľovi umožnili úsudok o tom, že konkrétna osoba mohla spáchať trestný čin, pričom jeho „dôvodnosť“ závisí vždy od všetkých okolností každého konkrétneho prípadu (rozsudok ESLP vo veci Fox, Cambell a Hartley v. Veľká Británia; m. m. tiež napr. I. ÚS 390/2020, II. ÚS 142/2020, III. ÚS 581/2021, IV. ÚS 171/03).

17. Obsahové posolstvo všeobecných súdov, v zmysle ktorého pre dôvodnosť vedeného trestného stíhania postačuje výpoveď spolupracujúceho obvineného (tzv. „kajúcnika“), je na samotný procesný úkon vznesenia obvinenia sťažovateľovi postačujúca. Obvinenie sa z hľadiska dôvodnosti opiera o výpoveď tzv. „kajúcnika“ (██████) a ďalšie priebežne generované dôkazy (závery znaleckého dokazovania). To sa ústavnému súdu nejaví so zreteľom na štádium trestného konania ako arbitrárne a ústavne neakceptovateľné.

18. Pokiaľ ide o dôvodnosť väzby, ústavný súd poukazuje na čl. 17 ústavy, z ktorého vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím súdu o vzatí do väzby. Zákonnosť väzby je nevyhnutne determinovaná skutkovými okolnosťami, ktoré svojou podstatou majú byť nosnými dôvodmi na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základných práv vyplývajúcich z čl. 17 ústavy, ktorého súčasťou je aj oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (m. m. napr. III. ÚS 271/07, III. ÚS 177/08, III. ÚS 285/2010, III. ÚS 33/2021, III. ÚS 581/2021, IV. ÚS 301/2011). Závery väzobných súdov teda musia byť preskúmateľné, pričom základným predpokladom preskúmateľnosti je dostatok dôvodov, ich jasná formulácia a priradenie týchto dôvodov ku konkrétnym okolnostiam posudzovanej väzobnej veci (m. m. napr. III. ÚS 581/2021, IV. ÚS 171/03).

19. Predpokladom umožňujúcim vydať rozhodnutie o vzatí obvineného do väzby je existencia kvalifikovanej obavy, ktorá musí byť odôvodnená. Dôvodnosť obavy musí spočívať buď v konaní obvineného, alebo v ďalších konkrétnych skutočnostiach. Dôvodnosť obavy zároveň musí byť spätá s niektorou z činností uvedených v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Z povahy Trestným poriadkom požadovanej kvality dôvodnosti obavy vyplýva, že táto nemôže byť všeobecná alebo abstraktná (teda nezávislá od skutkových okolností danej veci), ale musí mať svoj pôvod, musí vyplývať, alebo byť vyvolaná buď konaním obvineného, alebo ďalšími konkrétnymi skutočnosťami majúcimi vzťah k obvinenému alebo súvisiacimi s konkrétnym trestným stíhaním. Samotná existencia, dôvodnosť a obsah obavy musia byť v odôvodnení rozhodnutia o vzatí do väzby vyjadrené vo vzťahu k obvinenému dostatočne určito a zrozumiteľne (m. m. napr. I. ÚS 452/2020, III. ÚS 347/2021, III. ÚS 581/2021).

20. Ústavný súd prisvedčuje tvrdeniu sťažovateľa o nedostatočnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia vo vzťahu k dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Argumentácia krajského súdu sa ústavnému súdu javí vo viacerých aspektoch príliš abstraktná, nepreviazaná na skutkové okolnosti danej veci a v niektorých momentoch protirečivá.

21. Sťažovateľ v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu formuloval celkom konkrétne okolnosti, ktoré spochybňujú potrebu jeho väzobného stíhania. Poukázal na fakt, že jeho stíhanie vo väzbe sa opiera o výpoveď jediného tzv. „kajúcnika“ (██████). Argumentoval, že žalovaný skutok sa mal stať 9. mája 2019, odkedy uplynulo viac ako tri a pol roka, pričom za ten čas žil riadnym životom.

Sťažovateľ nebol dosiaľ súdne trestaný a po smrti otca sa stará o matku a starú matku, preto je podľa jeho názoru vyvrátené všeobecné tvrdenie o pokračovaní v trestnej činnosti. Má riadne bydlisko, ktoré je orgánom činným v trestnom konaní aj súdu známe, na ktorom sa plánuje zdržiavať, preberať písomnosti a riadne sa dostavovať na predvolania súdu. Súčasne je súdu známe aj bydlisko jeho matky a starej matky (██████████). Sťažovateľ tiež podotkol, že má stabilný príjem vo výške 1 000 eur až 2 000 eur mesačne z podnikateľskej činnosti, je konateľom obchodnej spoločnosti, ktorej fungovanie je závislé na jeho osobe a kde sa mieni po prepustení z väzby vrátiť. To vylučuje hypotetickú obavu z páchania trestnej činnosti na účel získania finančných prostriedkov. Členovia domnejšej skupiny, ktorá sa mala dopúšťať trestnej činnosti (██████████), sú toho času vo výkone trestu odňatia slobody, takže nie je namieste uvažovať o možnostiach pokračovania v trestnej činnosti.

22. Krajský súd sa v odpovedi na sťažovateľove argumenty obmedzil na všeobecné konštatovania o tom, že formálne a materiálne podmienky väzby sú v danej veci splnené, pričom zistený skutkový stav je dostatočným podkladom pre záver o existencii dôvodov väzby. V podstatnej časti odôvodnenia krajský súd odkázal na uznesenie okresného súdu, čo je prípustný postup, ale len za podmienky, že rozhodnutie podriadeného súdu je možné považovať za dostatočne odôvodnené (rozhodnutie ESLP vo veci Boldea proti Rumunsku z 15. 2. 2007, sťažnosť č. 19997/02, bod 33, rozhodnutie vo veci Albert proti Rumunsku zo 16. 2. 2010, sťažnosť č. 31911/03, bod 40; m. m. napr. I. ÚS 404/2021). Daná podmienka nie je v sťažovateľovej veci naplnená, pretože aj uznesenie okresného súdu je v podobnom duchu založené prevažne na abstraktných úvahách. Aj okresný súd opiera dôvod sťažovateľovej väzby výlučne o výpoveď ██████, skutkovo nekonkretizovaný argument o tom, že sťažovateľovi sa dáva za vinu závažná trestná činnosť páchaná organizovanou skupinou, a o poukaz na bližšie nešpecifikovanú „ďalšiu závažnú trestnú činnosť“. Takéto dôvodové línie sa ústavnému súdu v porovnaní s celkom konkrétnymi argumentmi sťažovateľa, ktoré nesvedčia v prospech dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a s ktorými sa krajský súd argumentačne nevysporiadal, javia ako všeobecné, nepriradené ku konkrétnym okolnostiam posudzovanej väzobnej veci, a teda ako hypotetické.

23. Ústavný súd je názoru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia je v spojitosti s odôvodnením uznesenia okresného súdu nielen obsahovo nedostatočné, ale v určitých aspektoch aj nekonzistentné. Všeobecné súdy v súvislosti s dôvodom väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku poukazujú na skutočnosť, že sťažovateľ nemá žiaden záznam v registri trestov. To nesvedčí v prospech potreby väzobného stíhania. Krajský súd dôvody väzby so zreteľom na aktuálny stav trestného konania akceptuje, dodáva však, že im chýba určitá miera individualizácie. Odôvodnenie napadnutého uznesenia teda vyznieva tak, že na jednej strane je síce u sťažovateľa prítomná obava z naplnenia väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, na druhej strane ju však krajský súd vo vzťahu k osobe sťažovateľa nedokáže oprieť o relevantné skutkové okolnosti a dostatočným spôsobom individualizovať.

24. Ústavnému súdu neostalo iné, než vyhodnotiť ústavnú sťažnosť vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého uznesenia ako dôvodnú. Napadnuté uznesenie je založené na abstraktných dohadoch a hypotetických úsudkoch, pričom sa nevysporiadalo s ťažiskovými argumentmi sťažovateľa, ktoré nesvedčia v prospech potreby väzobného stíhania, a teda boli pre rozhodnutie relevantné. Za takýchto okolností ústavný súd dospel k presvedčeniu, že sťažovateľovo právo na osobnú slobodu bolo obmedzené neproporcionálne.

25. Ústavný súd sumarizuje, že vzhľadom na absenciu presvedčivých úvah krajského súdu týkajúcich sa existencie dôvodu väzby je napadnuté uznesenie v predmetných častiach ústavne neudržateľné. Jeho ústavná neudržateľnosť spočíva v tom, že je odôvodnené buď nedostatočne, alebo nekonzistentným spôsobom (protirečivo). Z týchto dôvodov ním bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 17 ústavy a právo podľa čl. 5 dohovoru. Ústavný súd preto podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyslovil porušenie predmetných článkov ústavy a dohovoru napadnutým uznesením, toto zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu proces rozhodovania o sťažovateľovej väzbe zopakovať a relevantným spôsobom reagovať na podstatnú argumentáciu sťažovateľa.

VI.

Trovy konania

26. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu ústavný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 494,17 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za jeden úkon právnej služby v sume 193,83 eur, čo úhrnom predstavuje 387,66 eur. K tejto sume je potrebné podľa § 18 ods. 3 vyhlášky paušálnu náhradu výdavkov vo výške jednej stotiny výpočtového základu (11,63 eur za úkon právnej služby v roku 2022 a 12,52 eur za úkon právnej služby v roku 2023) za každý úkon právnej služby, teda spolu 24,15 eur. Keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, je podľa § 18 ods. 3 vyhlášky potrebné pripočítať k odmene daň z pridanej hodnoty 82,36 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2023

Robert Šorl
predseda senátu